

Mis-registreringer i Gloppen
kommune, Sogn og Fjordane:

Oppsummering av utvalgte
miljøfigurer

R
A
P
P
O
R
T

Rådgivende Biologer AS

1266

Rådgivende Biologer AS

RAPPORTENS TITTEL:

Mis-registreringer i Gloppen kommune, Sogn og Fjordane: Oppsummering av utvalgte miljøfigurer

FORFATTER:

Per G. Ihlen

OPPDRAKSGIVER:

Sogn og Fjordane skogeigarlag BA, Postboks 185, 6801 FØRDE

OPPDRAGET GITT:

Våren 2008

ARBEIDET UTFØRT:

2008

RAPPORT DATO:

09. desember 2009

RAPPORT NR:

1266

ANTALL SIDER:

11

ISBN NR:

ISBN 978-82-7658-722-7

EMNEORD:

- Biologisk mangfold
- Skog
- Naturtyper

- Vern
- Skogbruk
- Miljøregistreringer

RÅDGIVENDE BIOLOGER AS

Bredsgården, Bryggen, N-5003 Bergen

Foretaksnummer 843667082-mva

Internett : www.radgivende-biologer.no

E-post: post@radgivende-biologer.no

Telefon: 55 31 02 78

Telefaks: 55 31 62 75

FORORD

Sogn og Fjordane skogeigarlag BA utførte sommeren 2007 Mis-registreringer for Gloppen kommune, Sogn og Fjordane. Vinteren 2008 ble dette arbeidet avsluttet og våren samme år ble det innkalt til utvalgsmøte mellom registranter, grunneiere, skogbrukssjefen i Gloppen, representant for Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og biolog (undertegnende).

På oppdrag fra Sogn og Fjordane skogeigarlag BA har Rådgivende Biologer AS, ved Per G. Ihlen, gått gjennom Mis-registreringene for Gloppen kommune for å ha som grunnlagsmateriale for utvalgsmøtet. Denne rapporten oppsummerer noen av de biologiske forholdene for de utvalgte miljøfigurene.

Det må presiseres at prosjektet er så lite at det ikke var rom for egne biologiske feltundersøkelser i Gloppen.

Rådgivende Biologer AS takker Sogn og Fjordane skogeigarlag BA, ved Atle Gimmestad, for oppdraget.

Bergen, 09. desember 2009

INNHold

Forord	4
Innhold	4
Sammendrag	5
Innledning	6
Datagrunnlag og metode	8
Livsmiljøene i gloppen	8
Referanser	11

SAMMENDRAG

Ihlen, P. G. 2009.

Mis-registreringer i Gloppen kommune, Sogn og Fjordane: Oppsummering av utvalgte miljøfigurer. Rådgivende Biologer AS, rapport 1266, ISBN 978-82-7658-722-7x, 11 sider

Sogn og Fjordane skogeigarlag BA utførte sommeren 2007 Mis-registreringer for Gloppen kommune, Sogn og Fjordane. Våren 2008 det innkalt til utvalgsmøte mellom registranter, grunneiere, skogbrukssjefen i Gloppen, representant for Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og biolog (undertegnende). På oppdrag fra Sogn og Fjordane skogeigarlag BA har Rådgivende Biologer AS, gått gjennom Mis-registreringene for Gloppen kommune for å ha som grunnlagsmateriale for utvalgsmøtet.

De utvalgte miljøfigurene fordelte seg slik på livsmiljøene (antall miljøfigurer i parentes): stående død ved, løvtrær, fuktig (6), stående død ved, løvtrær, tørt (13), stående død ved, bartrær, fuktig (8), stående død ved, bartrær, tørt (15), liggende død ved, løvtrær, fuktig (34), liggende død ved, løvtrær, tørt (40), liggende død ved, bartrær, fuktig (24), liggende død ved, bartrær, tørt (35), rikbarkstrær, fuktig (4), rikbarkstrær, tørt (4), eldre løvsuksesjon, fuktig (27), eldre løvsuksesjon, tørt (46), gamle løvtrær, fuktig (6), gamle løvtrær, tørt (16), gamle bartrær, tørt (1), hule løvtrær (6) og rik bakkevegetasjon, tørt (34).

Denne rapporten oppsummerer de biologiske forholdene i de utvalgte miljøfigurene. Det henvises videre til innsynsløsningen til Norsk institutt for skog og landskap for geografisk avgrensning av miljøfigurene. Denne finnes på følgende nettside: <http://kart4.skogoglandskap.no/karttjenester/splan/>.

INNLEDNING

I Levende skog sin "Standard for et bærekraftig norsk skogbruk" står det under kapittelet om biologisk viktige områder at "nøkkelbiotoper skal registreres, velges ut, dokumenteres og kartfestes". Metodene for å gjøre dette skal følge Miljøregistrering i skog (Mis) eller Siste Sjanse-metoden (SiS). Registreringene for Gloppen følger Mis-metoden og derfor brukes her begrepet "livsmiljøer" i stedet for "nøkkelbiotoper". Undertegnede har gått gjennom Mis-registreringene for Gloppen og brukt dette som grunnlag for utvalgsmøtet. En generell oppsummering av de utvalgte miljøfigurene i Gloppen kommune er gitt her.

Noe av det biologiske mangfoldet i Gloppen kommune er underøkt ved en naturtypekartlegging (Gaarder & Fjeldstad 2002). I den undersøkelsen ble det identifisert flere naturtyper i skog (se Direktoratet for naturforvaltning 2006). Disse er avgrenset geografisk i Direktoratet for naturforvaltning sin Naturbase (www.dirnat.no). I tillegg har foreningen "Siste sjanse" foretatt nøkkelbiotopregistreringer i deler av Gloppen. I arbeidet med utvelgelsen av Mis-miljøfigurene er det tatt hensyn til både de registrerte naturtypene og "Siste sjanse" sine nøkkelbiotoper.

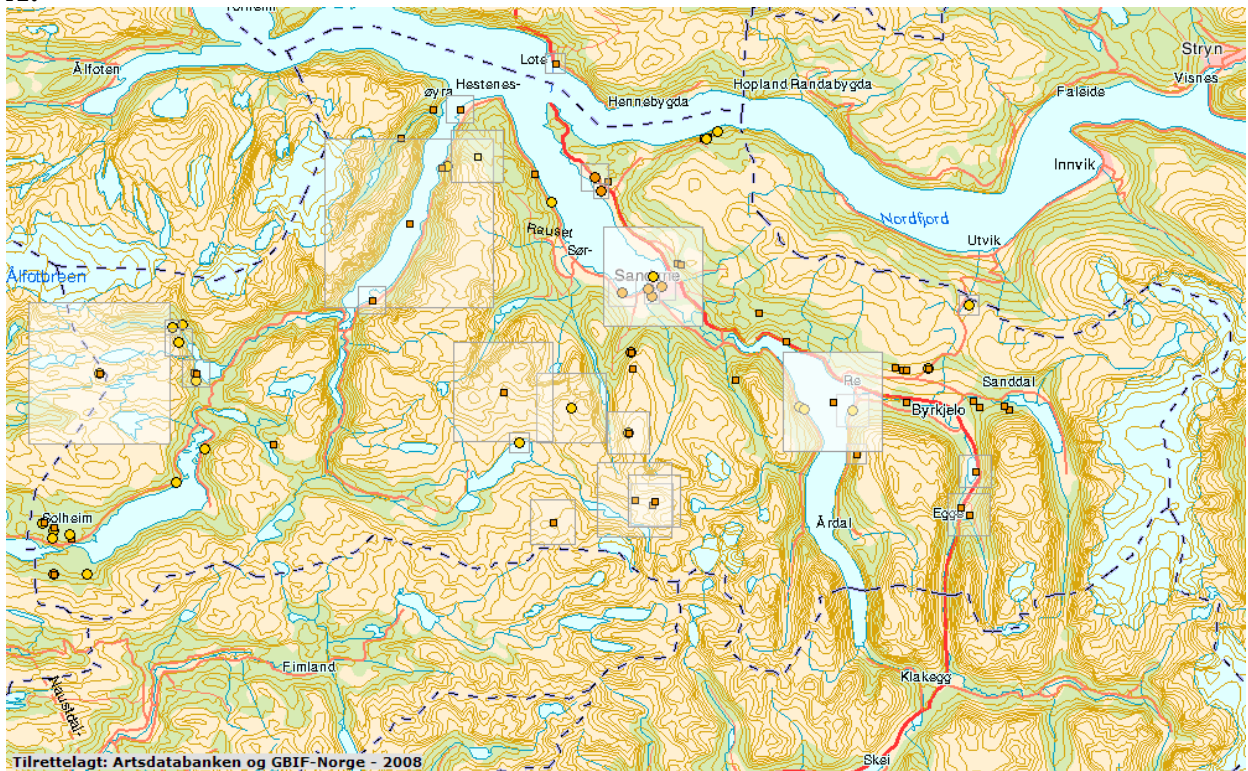
I følge Naturbasen er det bare et naturreservat i Gloppen kommune som er vernet på grunn av skoglige hensyn. Det er Kalebakkane naturreservat som ligger i fjellsiden nord for Breimsvatnet. Noe av det spesielle med denne skogen er at den har et gammelt opprinnelig preg med trær i alle aldersgrupper og med mye gadd.

Det må også nevnes at det er kjent flere rødlisteforekomster (se Kålås m. fl. 2006) fra Gloppen der mange er sterkt truet eller sårbare. Informasjon om dette er hentet fra Artskart på Artsdatabanken sine nettsider (www.artdatabanken.no) og vist i figur 1. Det meste av dette er lavforekomster.

I tillegg kan det nevnes at det finnes flere områder med foreslått vern (Ålfotbreen og Naustdal-Gjengedal), men disse ligger nesten utelukkende utenfor de undersøkte skogsområdene til Mis-prosjektet. Gloppen kommune har også et forslag til arealdelen av kommuneplanen.

Det er forsøkt å ta hensyn til alt dette i utvelgelsesprosessen.

A:

B:

Figur 1. Røddlisteforekomster i Gloppen kommune (fra www.artsdatabanken.no). **A:** Alle kategorier. **B:** De mest truede kategoriene (sterkt truet med mørk farge og sårbar med lysere farge). Firkant angir geografisk usikkerhet for lokalitetsangivelsene.

DATAGRUNNLAG OG METODE

Sogn og fjordane skogeigarlag BA utførte i 2007 Mis-registreringer i Gloppen kommune, Sogn og Fjordane. Arbeidet er utført i henhold til Håndboken: "Miljøregistrering i skog: biologisk mangfold" (Baumann m. fl. 2001) og med for Mis-instruks for 2002 (datert 08.05.2002). Utfyllende informasjon finnes i Gjerde & Baumann (2002) og er også gitt av Ivar Gjerde og Jan-Erik Nilsen ved Norsk institutt for skog og landskap. Mer informasjon om vegetasjonstyper finnes i Fremstad (1997).

Miljøfigurene som lå til grunn for utvalgsmøtet var tegnet inn på kart for hvert livsmiljø med informasjon om hver miljøfigur. Det henvises videre til innsynsløsningen til Norsk institutt for skog og landskap for geografisk avgrensning av miljøfigurene. Se følgende nettside: <http://kart4.skogoglandskap.no/karttjenester/splan/>.

LIVSMILJØENE I GLOPPEN

STÅENDE DØD VED, LØVTRÆR, FUKTIG (1.1)

Miljøfigurene av dette livsmiljøet varierer lite i utforming i Gloppen. De er alle nordvendte blåbærskoger som domineres av bjørk og osp. Livsmiljøet rangeres etter konsentrasjon av trær innen hver diameterklasse. Seks miljøfigurer ble valgt ut.

STÅENDE DØD VED, LØVTRÆR, TØRT (1.2)

Her er miljøfigurene funnet i blåbær-, småbregne- og bærlyngskoger og alle er sørvendte og domineres av bjørk og osp. Også her rangeres livsmiljøene etter konsentrasjon av trær innen hver diameterklasse. Utvalget opprettholder alle vegetasjonstypene og en bra geografisk spredning. 13 miljøfigurer ble valgt ut.

STÅENDE DØD VED, BARTRÆR, FUKTIG (1.3)

Det er ikke mye stående død ved av bartrær i Gloppen. I dette tilfellet er det utelukkende snakk om furu og de fleste finnes innen nordvendte blåbærskoger, kun en er funnet i bærlyngskog. Også her rangeres figurene etter konsentrasjon. Siden det er så få figurer av dette livsmiljøet i Gloppen, ble alle 8 valgt ut.

STÅENDE DØD VED, BARTRÆR, TØRT (1.4)

Også her er det furu som dominerer. De fleste av figurene vender mot sør, mens tre figurer er på flat mark eller på toppen av koller. Videre finnes de fleste i blåbær- og bærlyngskogen, kun en er i småbregneskog. Denne, samt en fra flatmark ble rangert høyt og valgt ut. På denne måten ble det oppnådd en størst mulig variasjon, jfr. komplementaritetsprinsippet i håndboken. 15 miljøfigurer ble valgt ut.

LIGGENDE DØD VED, LØVTRÆR, FUKTIG (2.1)

Her er det nesten utelukkende bjørk (og noe osp) i de avgrensede miljøfigurene. De fleste av figurene vender mot nord, bare en vender mot sør. De fleste figurene finnes i blåbær- og småbregneskoger. I

tillegg finnes det en i henholdsvis bærlyngskog, gråor-almeskog, storbregneskog og høgstaudeskog. Dette gjør at det oppnås stor variasjon av dette livsmiljøet i Gloppen. Dessuten regnes gråor-almeskog og høgstaudeskog som truede vegetasjonstyper i Norge (se Aarrestad m. fl. 2001). Totalt ble 34 miljøfigurer valgt ut.

LIGGENDE DØD VED, LØVTRÆR, TØRT (2.2)

Av dette livsmiljøet ble det valgt ut mange miljøfigurer (40) og her er det nesten utelukkende bjørk (og noe osp). I tillegg finnes eik og rogn i hver sin miljøfigur. Videre vender alle mot sør, bare to er på flatmark eller på toppen av en kolle. De fleste figurene finnes i blåbær-, småbregne- og bærlyngskoger. I tillegg er tre i gråor-almeskoger og en i rikt hasselkratt. Sistnevnte er riktignok relativt vanlig på Vestlandet, men på landsbasis regnes vegetasjonstypen som sterkt truet (se Aarrestad m. fl. 2001). Gråor-almeskoger regnes som hensynskrevende.

LIGGENDE DØD VED, BARTRÆR, FUKTIG (2.3)

De avgrensede miljøfigurene består av furu. De fleste av figurene vender mot nord, bare en vender mot sør og denne faller også sammen med å vokse i storbregneskog. Ellers finnes de resterende miljøfigurene blåbær-, bærlyng- og småbregneskoger. Ingen miljøfigurer i dette livsmiljøet inneholder vegetasjonstyper som regnes som truet i Norge (se Aarrestad m. fl. 2001). Det er 24 miljøfigurer av dette livsmiljøet i Gloppen.

LIGGENDE DØD VED, BARTRÆR, TØRT (2.4)

Det ble utvalgt 35 miljøfigurer av dette livsmiljøet der alle med ett unntak består av furu. Unntaket gjelder en miljøfigur som har mest edelgran og noe furu. Dette treslaget er innført og har derfor en noe negativ verdi dersom det ikke er noe spesielt med bestandet (høy alder, epifytter etc.). Ellers er det miljøfigurer som både vender mot nord og er på flatmark. De fleste figurene fordeler seg på vegetasjonstypene blåbær-, bærlyng og småbregneskoger. Derfor utgjør gråor-almeskogene og spesielt et rikt hasselkratt viktige vegetasjonstyper for dette livsmiljøet i Gloppen. De er også viktige fordi de regnes som truet i Norge (se Aarrestad m. fl. 2001).

Det som er felles for alle figurene i dette livsmiljøet er at de i tillegg også rangeres ut fra nedbrytningsgrad. Nesten alle figurene er klassifisert med nedbrytningsgrad 2 (mye nedbrutt), bare noen få har nedbrytningsgrad 1.

RIKBARKSTRE, FUKTIG (3.1)

Alle de utvalgte miljøfigurene er ganske like (de fleste i nordvendte blåbærskoger). Her er også tilstedeværelse av neverlaver (*Lobaria* spp.) viktige for rangeringen (deretter kommer rangering etter konsentrasjon), som det ikke er noen kommentarer til. Totalt ble fire miljøfigurer valgt ut.

RIKBARKSTRE, TØRT (3.2)

Her ble fire miljøfigurer valgt ut. De vender alle mot sør og varierer litt i areal. Til å være så få miljøfigurer av denne typen viser de stor variasjon i vegetasjonstyper: Gråor-almeskogen, blåbær- og småbregneskoger.

ELDRE LØVSUKSESJON, FUKTIG (5.1)

I eldre løvsuksesjoner rangeres miljøfigurene først etter diameterverdi og deretter etter konsentrasjon

innen hver diameterklasse. Det er registrert 27 miljøfigurer av dette livsmiljøet i Gloppen. Alle inneholder osp og de fleste vender mot nord og bare en er på flatmark og en vender mot sør. De fleste har også diameterklasse 3 (30-39 cm i brysthøydiameter). Vegetasjonstypen blåbærskog dominerer, men noe småbregne-, storbregne-, høgstaude- og gråor-almeskog finnes også.

ELDRE LØVSUKSESJON, TØRT (5.2)

Rangeringene i dette livsmiljøet er stort sett som forrige, det er bare fuktigheten som skiller dem. Det er registrert hele 46 miljøfigurer av dette livsmiljøet i Gloppen. Også her inneholder alle osp. De fleste vender mot sør og bare fire er på flatmark. Det finnes både diameterklasse 2, 3 og 4. Vegetasjonstypene blåbærskog og gråor-almeskoger dominerer, noen småbregneskoger finnes også. Alle 46 miljøfigurer ble valgt ut.

GAMLE LØVTRÆR, FUKTIG (6.1)

Rangeringene av miljøfigurene i dette livsmiljøet følger først diameterklassene og deretter rangeres de etter konsentrasjon. Det ble valgt ut seks miljøfigurer av dette livsmiljøet i Gloppen. Alle er ganske like (innholder osp med diameterklasse 4 og vender mot nord). Vegetasjonstypene er blåbærskog (5 stk.) og en i småbregneskog.

GAMLE LØVTRÆR, TØRT (6.2)

Rangeringene av miljøfigurene i dette livsmiljøet er som forrige. Det er valgt ut en del flere miljøfigurer her enn i den fuktige varianten (totalt 16 stk.). Også her er treslaget osp, men diameterklassene er noe høyere enn i det forrige livsmiljøet (5-3). Vegetasjonstypene domineres av blåbær- og småbregneskoger, men også tre miljøfigurer med gråor-almeskoger ble valgt ut.

GAMLE BARTRÆR, TØRT (6.4)

Det er bare en miljøfigur av dette livsmiljøet i hele kommunen.

HULE LØVTRÆR (7.1)

Rangeringene av miljøfigurene i dette livsmiljøet beregnes etter antall trær. Alle har enetasjes sjiktning, unntatt en som har toetasjes sjiktning. Trærne varierer mellom osp (1 stk.), alm (2 stk.) og eik (3 stk.). 6 miljøfigurer av dette livsmiljøet er valgt ut.

RIK BAKKEVEGETASJON, TØRT (9.2)

Rangeringene av miljøfigurene i dette livsmiljøet beregnes ut fra vegetasjonstype. I Gloppen er alle vegetasjonstypene gråor-almeskog, med unntak av et rikt hasselkratt. Ingen av disse er nevnt i instruksjonen for Miljøregistrering. Bortsett fra noe variasjon i topografi, sjiktning og areal, er miljøfigurene ganske like. Totalt ble 34 miljøfigurer valgt ut.

REFERANSER

Sitert litteratur

Baumann, C., Gjerde, I., Blom, H.H., Sætersdal, M., Nilsen, J.-E., Løken, B. & Ekanger, I. (red.)

2002. Håndbok i registrering av livsmiljøer i Norge. Miljøregistrering i skog - biologisk mangfold. Bakgrunn og prinsipper (Hefte 1). Livsmiljøer i skog (Hefte 2). Instruks for registrering 2001 (Hefte 3). Veileder for rangering og utvelgelse 2002 (Hefte 4). Norsk institutt for skogforskning, Ås. 4 hefter + registreringsskjema og instruksjonhefte.

Direktoratet for naturforvaltning 2006. Kartlegging av naturtyper. Verdsetting av biologisk mangfold. DN-håndbok 13, 2. utg. www.dirnat.no

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12: 1-279.

Gjerde, I. & Baumann, C. (red.) 2002. Miljøregistrering i skog - biologisk mangfold. Hovedrapport. Norsk institutt for skogforskning, Ås. 224 s.

Gaarder, G. & Fjelstad, H. 2002. Biologisk mangfold i Gloppen kommune. Miljøfaglig utredning AS, rapport 2002: 10

Kålås, J.A., Viken, Å. & Bakken, T. (red.) 2006. Norsk Rødliste 2006 – 2006 Norwegian Red List. Artsdatabanken, Norway.

Aarrestad, P. A., Brandrud, T. E., Bratli, H. & Moe, B. 2001. Skogvegetasjon. I Fremstad, E. & Moen, A. (red.) 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. – NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. bot. Ser. 2001-4: 1-231.

Databaser og nettbaserte karttjenester

Artsdatabanken 2007. Artskart. Artsdatabanken og GBIF-Norge. www.artsdatabanken.no

Direktoratet for naturforvaltning 2007. Naturbase: www.naturbase.no

Muntlige kilder

Ivar Gjerde: Norsk institutt for skog og landskap

Jan-Erik Nilsen: Norsk institutt for skog og landskap